

Jesensko sunce obasjavalo je male pametne glave u kabinetu fizike. Loptica je poletjela u zrak i slijedilo je pitanje: Kolika je akceleracija loptice u najvišoj točki ? Jedan plavokosi momčić odgovara preko reda: Nema je! Nakon tišine od nekoliko sekundi čuju se i drugačija razmišljanja: Ako je nema loptica bi ostala lebdjeti u zraku – ona bi levitirala. Da li se to događa ? Da li je to moguće ? Razredom se prolomio smjeh, a vezanost na temu levitacije je potrajala godinama. Alan se nije smijao, jedino je promrmljao: Ne, ali možda ako...

Tako je sve započelo u jesen 2002. godine, a djeca su polako postajala mladi ljudi. Proteklo je mnogo sati u kabinetu fizike, uspješnih i neuspješnih pokusa, teških testova, isprika, referata, petica i jedinica. Tri godine kasnije na putu do zbornice zaustave me Ivan i Alan, i bez puno okolišanja kažu mi da bi radili eksperimentalni rad za natjecanje iz fizike. Što biste vi radili, upitah ? Pa naravno- levitaciju !

Prošlo je nekoliko mjeseci i početna ideja dobila je prepoznatljivu formu. Nabavljen je levitron iz inozemstva, i nakon početne igre i fascinacije sa zvrkom koji lebdi u zraku postavljen je cilj: Zvrk mora lebdjeti u zraku duže nego je to ikome uspjelo. Ali kako to postići ?

Dodatni izvor energije pronađen je u magnetskom polju zavojnica, koje preko magnetskog polja dodaju energiju zvrku, te on ne prestaje sa vrtnjom. Samo, kako postići da zvrk stvarno ne padne kraj toliko nepoznatih i nepredvidljivih okolnosti ? Da bi iskušali tu teoriju, nakon što su sagrađene zavojnice i sklopljena priručna oprema sastali smo se jedno subotnje popodne u kabinetu fizike. Satima smo pokušavali, ali je zvrk uvijek pronalazio način da se neposlušno strmoglavi ili frkne daleko na pod. Mrak je već odavno pao i činilo se da ideja neće biti ostvariva. Mijenjali smo sve parametre koje smo mogli, ali uvijek isto, ponovo i ponovo razočaranje. Umor nas je polako savladavao, i bez riječi smo otpuhivali i nezadovoljno klimali glavama.

Tada se dogodilo ! Ne znamo zašto, da li je to bila nagrada za strpljenje ili se Netko smilovao našem jadu, ali on je lebdio mirno i stabilno. Bez riječi smo netremice promatrali susprežući dah, a minute su prolazile. Bojali smo se išta izgovoriti, da ne ureknemo stvar. Nakon deset minuta nismo mogli više izdržati. Prolomio se vrisak, bila je to granica snova, to prije nikome nije uspjelo. Uzbudjenje je bilo veliko, znali smo da imamo rad za natjecanje. Čuvši vrisak i galamu u kabinet je navratio i noćni čuvar. Obilazio je oko zvrka i nije mogao vjerovati onome što vidi . Da li je to moguće ?

Slijedili su mnogi dani i noći, gotovo uvijek vikendom. Valjalo je napraviti brojna mjerenja, analizirati i objasniti dobivene rezultate. Tako je bilo i te subote. Dok smo mi mjerili i računali, na porti je vesela družina sa portirrom i profesorom vjeronauka svirala zabavnu glazbu. Zvukovi violine, tamburice, harmonike i gitare odjekivali su pustim školskim holom. Osjećaj je bio poseban, škola je bila ispunjena ljudima koji su radili ono što vole i zbog toga se dobro osjećaju. Zazvonio je mobitel, Alan se javlja i kaže da je u školi. Njegova majka očito nije povjerovala- čekaj, sada je pola jedan u noći, čuje se živa glazba a ti tvrdiš da si u školi i da računaš nešto iz fizike ? Morao sam se javiti majci da potvrdim istinitost priče, iako dobro znam da nije bilo lako povjerovati da mladići tako provode vrijeme. Nedugo zatim i moj mobitel je zvonio, familiju nisam vidio od ručka.

Rad je prošao dvije selekcije, očekivali smo ključni trenutak. Stiglo je proljeće, dani su se produžili, iza nas je duge pola godine rada, mnogi dani i noći. Ove godine je završno državno natjecanje na prekrasnom otoku Visu, pa je ulog tim veći. Sada je oko mjesec dana prije natjecanja, predali smo završnu verziju rada i svakodnevno nestrpljivo posjećujemo web stranice HFD-a, čekajući trenutak istine. Što ako nismo odabrani ? Što ako je sve bilo uzalud ? U sebi znam da nije uzalud, da se nešto već postiglo, da je moje vrijeme pretočeno u nešto što će u tim mladićima trajati dok oni to isto ne prenesu dalje i dalje i dalje...

Nosim imenik na putu prema zbornici. Ivan trči prema meni, njegovo lice govori mi sve. Prošli smo ! Slijedi jedan "Give me five" i "Zar ste sumnjali?". Naravno, kamen koji mi je pao sa srca zatresao bi cijelu školu. Tada se svijet činio savršen.

Vrijeme u iščekivanju odlaska na Vis trebalo je utrošiti na izradu plakata i prezentacije rada. Dečki su se opušteno igrali sa opremom, isprobavali razne magnete i tada – katastrofa! Dva dana prije polaska na Vis zvrk više ne lebdi. Nevjerica i zgražanje, što se dogodilo? Ključni magnet koji održava levitaciju demagnetizirao se pod utjecajem jednog drugog vrlo snažnog magneta, sa kojim se Alan bezazleno igrao. Novi levitron potrebno je naručiti iz inozemstva, i osim što košta dodatnih stotinjak eura, stigao bi prekasno. Nazivam prijatelja na Institut za fiziku i molim ga uslugu. On ništa ne obećava, osim da će pokušati. Dečki odlaze do njega, te nakon mukotrpnih pokušaja pomoću najjačeg magneta u Hrvatskoj uspijevaju popraviti stvar, ali nitko nije siguran da će biti baš sve kako treba. Za svaki slučaj, nabavljam i drugi levitron pomoću rođaka, koji ga osobno donosi iz Njemačke. On je znanstvenik i zna koliko nam to znači. Bez dobrih ljudi nikada ne bismo uspjeli.

Došao je i taj dan, dečki su cijelo popodne pakirali opremu u ogromne kutije. Sutra ujutro je polazak, dolazim u školu da prebacimo stvari u moj auto. Iako je skoro ponoć, na parkiralištu Ivanovi i Alanovi roditelji. Došli su me pozdraviti i zaželjeti sreću. U njihovom stisku ruke i pogledu osjećam zahvalnost. Znam da smo učinili sve što smo mogli, ali ipak nisam miran.

Putovanje do Splita prošlo je bez problema, uz drijemanje u busu i pokoju kavu na stajalištima. Ali more je sve promijenilo. Miris soli, vjetar u kosi, brundanje broskog motora i uspjenušalo plavetnilo oživjeli su čula. Na ulasku u grad Vis prekrasan pogled, zar takvo nešto postoji? Nazivam prijateljicu u Zagreb, koja je sa Visa ili kako bi ovdje rekli rekli - Viška. "Vidiš li crkvicu?" – govori. "A vidiš li uz nju groblje? E, tamo ću ja ležati, to je najlipše mjesto na svitu, moje Prirovo!" Iznenaden i obuzet tim kontrastom života i smrti uplovljavamo u mali gradić, kao izmišljen u pričama.

Sutradan teglimo opremu do male osnovne škole, koja je naravno u brdu. U jednoj maloj zagušljivoj učionici smješteno je deset najboljih radova. Izborili smo se za dvije školske klupe, i dečki užurbano slažu opremu. Svako malo osigurači izbacuju, po učionici je gotovo nemoguće hodati od silnih kablova i opreme. Svi grčevito pokušavaju učiniti ono bitno – da im eksperiment proradi, jer ako ne... Nakon nekoliko pokušaja i njima uspijeva, zvrk lebdi. U učionici je strašna gužva, što ako neko gurne stol, ako se pod strese, otvori naglo vrata ili prozor, poraste temperatura zbog sunca koje tuče kroz prozore? Znali smo da će zvrk tada pasti, a sa njim i nada u ono što se polako pretvaralo u naš cilj – biti najbolji od najboljih.

Srećom, zvrk nije pao. Dečki su prezentaciju odradili izvrsno, iako su im ruke drhtale i dlanovi im se znojili. Znali su da je to njihov trenutak koji su čekali i za koji su se spremali. Zadovoljan sam, čestitke dolaze sa svih strana. Ali i drugi radovi su izvrsni. Ima tu brodova koji koriste magnetsku propulziju, uređaja koji mjere električno polje Zemlje, i sva sila interesantnih stvari. Ipak, na rezultate i odluku komisije moramo čekati do sutradan. Znam da su dečki bili dobri, ali koliko dobri?

Sutradan prije podne u gradskom kazalištu je svečana dodjela priznanja i prezentacija najboljih radova. Naš rad uvršten je u tri najbolja rada koji će biti javno prezentirani svim sudionicima natjecanja i široj publici. Još uvijek ne znamo koji smo, samo znamo da smo blizu, veoma blizu. Dečki su ovaj puta prezentaciju odradili bez grča, kao da to rade godinama. Ostavili su odličan dojam, potpuno su vladali situacijom. Prolomio se dugi pljesak.

Napokon predsjednik državne komisije izlazi na pozornicu i proglašava pobjednički rad. Ponestaje mi zraka i moram izaći van iz te gužve. Udišem svježim morskim zrakom i mislim da se trijeznim, u ušima mi još odjekuje glas: Prvo mjesto osvaja rad "Levitacija magnetskog zvrka u magnetskom polju!". Uskoro iz gužve dolaze moji dečki, čvrto se grlimo gotovo u nevjerici. Sjedimo u obližnjem lokalnu, iz hladovine sa pogledom na najljepše more na svijetu, osmjeh nikako ne silazi sa našeg lica, a mobiteli neprekidno zvone. Otpijam duge gutljaje hladnog piva i mislim si: "ko ovo more platit?"

Nakon doručka spakirali smo kofere i vraćamo se u Zagreb. Na brodu se osjeća iscrpljenost, mnogi spavaju na tvrdim klupama. Neki sjede u brodskoj kantini, a ja se pokušavam razbistriti na gornjoj palubi gdje škiljeći zbog vjetra dugo promatram morskou pučinu. Razmišljam o svemu što smo prošli, neprekidno vrtim film, misli su mi smušene i pokušavam odgonetnuti osjećaje u sebi. Čudno, ali ne osjećam se kao pobjednik, u meni kao neka neobjašnjiva sjeta. Jedno sigurno znam: Za mene levitacije više nikada neće biti samo fizikalna pojava.

